

پیش گفتار کتاب قوانین برق:

«علمی که مسائل کشور را حل می کند، علم نافع است. یعنی با مسائل گوناگونی که در کشور وجود دارد، مواجهه علمی بشود» مقام معظم رهبری - ۸ خرداد ۱۳۹۸

تنقیح قوانین یکی از ضرورت‌های کشور است. قوانین گاهی اجمال، گاهی ابهام و گاهی تعارض دارند و باید این مسائل حل شود. رئیس قوه قضاییه - ۹ خرداد ۱۳۹۸

مهم‌ترین کارکرد نظام حقوقی، قابلیت پیش‌بینی است؛ تنقیح قوانین می‌تواند متن قانونی حاکم بر اعمال و کردار افراد را مشخص کند، این کارکرد با تنقیح صحیح قوانین و مقررات انجام پذیر است تا موقعیت‌ها از قبل پیش‌بینی شود و هنگام اجرا بدانیم در کدام موقعیت قرار داریم و مشمول کدام قاعده و حکم هستیم. معاون حقوقی رئیس جمهور - ۱۱ تیر ۱۳۹۸

با توجه به مأموریت خاص پژوهشگاه نیرو در صنعت برق و نظر به شناسایی این پژوهشگاه به‌عنوان یک «سازمان توسعه‌ای» توسط هیأت محترم وزیران و نظر به وظیفه جدید پژوهشگاه در زمینه‌ی مدیریت تحقیقات صنعت برق، پروژه‌ای برای حل مشکل پراکندگی قوانین^۱ در صنعت برق کشور، به تصویب رسید تا در این زمینه، چاره‌جویی^۲ کند. کتاب پیش‌رو دربردارنده قوانین موجود در صنعت برق کشور با یک «موضوع‌بندی و عنوان نگاری اختصاصی» است. در ذیل هر موضوع، کلیه قوانین مرتبط با آن موضوع، به ترتیب تاریخ تصویب قانون، درج شده‌اند. لازم به ذکر است که «تدوین قانون جامع برق» مطابق آنچه باید باشد و ضرورت دارد که در مسیر آینده‌ی صنعت برق، وارد چرخه قانون‌گذاری شود در یک کارگروه ساختارمند در «شرکت مادر تخصصی توانیر» در حال انجام می‌باشد.

۱. مهدی‌زاده، مهدی: در میان حجم زیاد قوانین و مقررات و پراکندگی آن‌ها، دسترسی به قاعده‌های حقوقی لازم‌الاجرا، دشوار شده است. ۱۱ بهمن ۱۳۹۷. تنقیح قوانین و مقررات یکی از مسائل اساسی، زیربنایی و راهبردی کشور است. تنقیح قوانین و مقررات به دنبال آن است که از میان انبوه قوانین و مقرراتی که در طول ۱۱۳ سال گذشته تصویب شده و هرروز بر حجم آن‌ها افزوده می‌شود، مردم و مجریان قوانین را از سردرگمی خارج کند و مشخص، شفاف و روشن کند که در هر حوزه چه حقوق و تکالیفی وجود دارد. ۱۲ تیر ۱۳۹۸؛ به نقل از سایت www.dotic.ir امضای تفاهم‌نامه پالایش قوانین در تاریخ ۱۱ تیر ۱۳۹۸ توسط معاونان حقوقی قوای سه‌گانه، مؤید اهمیت و ضرورت تنقیح قوانین می‌باشد.

۲. امین‌زاده، الهام: امروز مردم ایران با ۱۱ هزار قانون موجود در کشور مواجه هستند، اکنون ۱۰ مرجع وضع قانون، ۱۰ مرجع وضع مقررات اصلی و صدها مرجع وضع مقررات فرعی داریم که هر روز به این مجموعه اضافه می‌شود. ۲۲ مهر ۱۳۹۴، به نقل از ایسنا، کد خبر ۹۴۰۷۲۲۱۵۰۱۳

کتاب قوانین برق در ۶ بخش و ۱۸ فصل، تنظیم شده است. در این کتاب از طریق تنقیح غیر اصلاحی قوانین، سعی شده است تا «دسترسی آسان» شهروندان و مجریان قانون به قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در صنعت برق کشور، میسر گردد. به امید آنکه گامی کاربردی و هرچند کوچک، در مسیر قانونمندی و قانون‌مداری برداشته باشیم، چرا که بدون شک، شرط اول اجرای قانون، دسترسی آسان همه ذینفعان و مراجعان و مجریان، به «متن قانون و مقررات» است. عمده‌ی مخاطبان کتاب پیش‌رو، مردم عزیز (مشترکین برق و سرمایه‌گذاران در صنعت) و مجریان قانون (کارگران، کارشناسان، مدیران، مهندسان، دست‌اندرکاران امور فنی، شرکت‌های تخصصی فعال در امور تولید، انتقال و توزیع برق) می‌باشند.

به پاس اقدامات دفتر حقوقی وزارت نیرو (که موفق به چاپ جلد پنجم مجموعه قوانین و مقررات وزارتخانه شده‌اند)، دسترسی به قوانین مرتبط با صنعت برق، سرعت گرفت، هرچند عبور از پیچ‌وخم عناوین متعدد قانونی برای «دسته‌بندی موضوعی آن‌ها» مستلزم صرف وقت بسیار شد که این مهم با همکاری آقای بهزاد بقایی و کارشناسی و ممارست سرکار خانم سمانه جان‌زمین، به سرانجام رسید که از این بزرگواران، بسیار سپاسگزارم. همچنین از همکاران افتخاری این پروژه، آقای مهدی فرهاد خانی و آقای دکتر علی نظری منتظر که آخرین اصلاحات را اعلام نمودند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

بر خود لازم می‌دانم از جناب آقای دکتر قاضی‌زاده ریاست محترم پژوهشگاه نیرو و جناب آقای دکتر علی‌یار ارشدی، مدیر محترم گروه پژوهشی حقوق که ایده کدگذاری قوانین موجود در صنعت برق را تدوین، طراحی، برنامه‌ریزی و نظارت نمودند، کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورم. از آنان که دل در گرو صنعت برق دارند و از مردم عزیز و مخاطبان گرامی، خواهشمند است که انتقادات و پیشنهادات خود را به گروه پژوهشی حقوق پژوهشگاه نیرو^۱ ارسال فرمایند.

با احترام- دکتر حسین مهدی‌زاده کسرینه

مدیر پروژه

فهرست مطالب کتاب قوانین برق

بخش اول - کلیات

فصل اول - اهداف، وظایف و اختیارات وزارت نیرو

- ۱ - تأسیس وزارت نیرو ۳
- ۲- وظایف اساسی وزارت نیرو..... ۴
- ۳- سایر وظایف وزارت نیرو ۶
- ۴- وظایف و اختیارات مشترک وزارت نیرو و وزارت نفت ۱۲
- ۵ - اختیارات وزارت نیرو ۱۷

فصل دوم: شوراها و هیات تنظیم

- ۶ - شورای عالی انرژی ۲۳
- ۷ - اختیارات شورای عالی انرژی ۲۴
- ۸ - شورای پایایی شبکه برق ۲۶
- ۹ - وظایف شورای پایایی شبکه برق ۲۷
- ۱۰- هیات تنظیم بازار برق ۲۸

فصل سوم- سیاست‌های حاکم بر صنعت برق

- ۱۱- برق و محیط‌زیست ۳۳
- ۱۲- برق پاک و تجدیدپذیر ۳۶
- ۱۳ - برق هسته‌ای ۳۹
- ۱۴ - بهره‌وری انرژی ۴۱

- ۱۵- بهره‌وری در تولید برق ۴۳
- ۱۶- بهره‌وری در مصرف برق ۴۷
- ۱۷- بهره‌وری و رتبه‌بندی تولیدکنندگان برق ۵۲
- ۱۸- بهره‌وری و شرکت‌های خدمات انرژی ۵۳
- ۱۹- تولید همزمان برق و حرارت ۵۴
- ۲۰- شبکه هوشمند برق ۵۷
- ۲۱- توسعه و نگهداری شبکه برق روستایی ۵۹
- ۲۲- تونل مشترک خدمات شهری ۶۱

فصل چهارم- امور خاص اداری و استخدامی

- ۲۳- استخدام عمومی ۶۵
- ۲۴- آیین‌نامه خاص استخدامی ۶۶
- ۲۵- بهره‌مندی از مقررات استخدامی سازمان انرژی اتمی ۶۷
- ۲۶- تعیین اجباری روز تعطیل هفته ۶۹
- ۲۷- دوره‌های مدیریت انرژی ۷۰

فصل پنجم- سیاست‌گذاری و نظارت بر مؤسسات برق

- ۲۸- ارتقای نظام تحقیق و توسعه ۷۳
- ۲۹- پروانه تولید، انتقال و توزیع برق ۷۴
- ۳۰- تعیین روش اداره مؤسسات برق ۷۵
- ۳۱- وضع آیین‌نامه، تغییر و اصلاح اساس‌نامه مؤسسات تابعه ۷۷

۳۲- نظارت و بازرسی از مؤسسات برق ۷۹

۳۳- برق و بیمه ۸۰

بخش دوم- شرکت‌ها و مؤسسات صنعت برق

فصل اول- شرکت‌های مادر تخصصی

۳۴- شرکت مادر تخصصی توانیر ۸۳

۳۵- توانیر و درآمد- هزینه ۸۵

۳۶- توانیر و افزایش سرمایه ۸۷

۳۷- شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی ۸۸

فصل دوم- شرکت‌ها و مؤسسات تخصصی برق

۳۸- وزارت نیرو و مؤسسات برق ۹۱

۳۹- شرکت‌های سهامی برق منطقه‌ای ۹۳

۴۰- شرکت‌های توزیع برق منطقه‌ای ۹۵

۴۱- شرکت مدیریت شبکه برق ایران ۹۷

۴۲- پژوهشگاه نیرو ۹۸

۴۳- سازمان انرژی تجدیدپذیر و بهره‌وری (ساتبا) ۹۹

۴۴- شرکت سهامی مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران (مپنا) ۱۰۲

۴۵- صندوق پژوهش و فناوری صنعت برق و انرژی ۱۰۳

بخش سوم- اقتصاد برق

فصل اول- امور مالی و سرمایه‌ای

- ۴۶- حمایت‌ها ۱۰۷
- ۴۷- سرمایه‌گذاری ۱۱۱
- ۴۸- خرید تضمینی برق ۱۱۴
- ۴۹- بورس انرژی ۱۱۷
- ۵۰- خصوصی‌سازی ۱۱۸
- ۵۱- افتتاح اعتبار اسنادی ۱۲۰

فصل دوم- درآمدها، تعرفه‌ها، نرخ‌ها و عوارض

- ۵۲- درآمد- هزینه ۱۲۳
- ۵۳- درآمدها ۱۲۶
- ۵۴- تعرفه‌ها ۱۳۱
- ۵۵- نرخ‌ها ۱۳۳
- ۵۶- عوارض ۱۳۳

فصل سوم- معافیت‌های قانونی

- ۵۷- معافیت‌های مالیاتی ۱۳۷
- ۵۸- معافیت‌های ثبتی و گمرکی ۱۳۹

بخش چهارم - امور مشترکین

فصل اول - واگذاری انشعاب و قطع برق

- ۵۹ - ضرورت اخذ انشعاب برق ۱۴۳
- ۶۰ - برقراری انشعاب ۱۴۴
- ۶۱ - انشعاب با پروانه معتبر ساختمانی ۱۴۶
- ۶۲ - انشعاب موقت ۱۴۷
- ۶۳ - قطع انشعاب ۱۴۹

فصل دوم - انواع مشترکین

- ۶۴ - موضوعات مشترک ۱۵۳
- ۶۵ - قیمت برق و عوارض مصرف آن ۱۵۴
- ۶۶ - خانگی (شهری) ۱۵۶
- ۶۷ - خانگی (روستایی) ۱۵۸
- ۶۸ - مشترکین تجاری ۱۵۹
- ۶۹ - مشترکین کشاورزی ۱۶۰
- ۷۰ - مشترکین صنعتی و معدنی ۱۶۴
- ۷۱ - مشترکین دولتی ۱۶۸
- ۷۲ - مشترکین آموزشی و تحقیقاتی ۱۶۹
- ۷۳ - مشترکین فرهنگی ۱۷۰
- ۷۴ - مشترکین در مناطق ویژه اقتصادی ۱۷۱

۷۵- بهای خدمات و شیوه وصول آن ۱۷۲

۷۶- الگوی مصرف برق ۱۷۳

فصل سوم- معافیت از پرداخت حق انشعاب و بهای برق مصرفی

۷۷- معافیت کامل ۱۷۷

۷۸- معافیت نسبی ۱۷۹

بخش پنجم - امور بین الملل

فصل اول - صادرات و واردات برق و کالاهای مربوطه

۷۹ - صادرات و واردات برق ۱۸۳

۸۰ - واردات کالاهای مورد نیاز صنعت برق ۱۸۴

فصل دوم- توافقات بین المللی

۸۱- عضویت در سازمانها و مجامع بین المللی ۱۸۹

۸۲- موافقتنامه های دو جانبه ۱۹۰

۸۳- موافقتنامه های چندجانبه ۱۹۴

بخش ششم- امور حقوقی و قضایی

فصل اول- خرید ، فروش و تملک

۸۴- خرید تأسیسات، تجهیزات و اراضی ۱۹۷

۸۵- خرید و فروش تأسیسات، تجهیزات و اراضی ۱۹۹

فصل دوم- حق ارتفاق و حریم

۸۶- حریم تأسیسات برق ۲۰۳

۸۷- نصب تأسیسات در معابر و اراضی ۲۰۵

۸۸- رفع موانع ۲۰۷

فصل سوم- تخلفات و جرایم

۸۹- تخلفات ۲۱۱

۹۰- ضابط خاص، دادسرا و دادگاه ۲۱۴

۹۱- اخلال در تأسیسات برق و استفاده غیرمجاز از آن ۲۱۶

۹۲- سرقت تأسیسات برق ۲۱۷

۹۳- دستور موقت برای اعاده وضع سابق ۲۱۹

۹۴- ممانعت یا مزاحمت در عملیات احداث تأسیسات برق ۲۲۰

۹۵- اخلال در سامانه‌های رایانه‌ای برق ۲۲۱

۹۶- جرم دستکاری در کنتور برق ۲۲۲

۹۷- اداره امانی ۲۲۳

منابع و مأخذ:

الف) قوانین (با درج موضوعی) ۲۲۷

ب) آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور ۲۳۱

ج) بخشنامه های رئیس قوه قضائیه ۲۳۳